

Notat

Miljø- og
Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

J.nr. 18-190-000014
Ref. MORSTO/NAAN
Den 1. august 2018

Orienterende notat til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg om afgørelse ved EU-Domstolen om nye planteforædlingsteknikker

EU-domstolen har onsdag den 25. juli 2018 afsagt kendelse i sagen om regulering af nogle af de nye planteforædlingsteknikker, de såkaldte mutagenese-teknikker (C-528/16 vedlagt). Afgørelsen slår fast, at organismer frembragt ved hjælp af de nye teknikker skal betragtes som GMO'er og reguleres efter den fulde GMO-regulering, dvs. at der skal foretages en fuld miljø- og sundhedsrisikovurdering af sorterne forud for markedsføringen.

Baggrund

Baggrunden for sagen er en fransk retssag, hvor den franske stat er blevet sagsøgt over dens implementering af udsætningsdirektivet for genetisk modificerede organismer (GMO)¹ af en fransk landmandsorganisation m.fl. I den forbindelse har den franske domstol stillet en række såkaldt præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen vedrørende fortolkningen af direktivets regler om mutagenese-teknikker.

Organismer frembragt med traditionelle mutagenese-teknikker (dvs. de teknikker, som var kendt da direktivet blev formuleret) er GMO'er i udsætningsdirektivets forstand, men er undtaget fra reglerne om godkendelse og dermed kravet om miljø- og sundhedsrisikovurderinger forud for markedsføring.

Det er med de traditionelle mutagenese-teknikker kun muligt at frembringe tilfældige (dvs. spredte og ikke målrettede) mutationer ved anvendelse af radioaktiv bestråling, UV eller kemikalier med mutagene effekter. Med de nye mutagenese-teknikker, som er fremkommet efter vedtagelsen af direktivet, er det imidlertid muligt at foretage mere målrettede mutationer, hvilket åbner for nogle helt nye anvendelsesmuligheder.

EU-Kommissionen nedsatte på anmodning fra medlemsstaterne i 2007 en arbejdsgruppe, som skulle vurdere, om de forskellige nye planteforædlingsteknikker, herunder mutagenese-teknikker, skulle være omfattet af GMO-lovgivningen. EU-Kommissionen har dog efterfølgende meldt ud, at den vil afvente EU-domstolens afgørelse, før den vil udtale sig om sagen.

Domstolens afgørelse

Hovedspørgsmålet, som EU-Domstolen har taget stilling til, er, 1) hvorvidt disse nye mutagenese-teknikker er undtaget fra direktivet i lighed med de traditionelle mutagenese-teknikker, 2) om sorter, der er fremstillet med de ovennævnte teknikker, også er undtaget fra de gældende krav om, at GMO-sorter skal mærkes 3) om direktivets regler forhindrer medlemsstaterne i at fastsætte nationale regler for mutagenese-teknikkerne og 4) om det kan siges at være i overensstemmelse med EU-lovgivningens forsigtighedsprincip, at organismer

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer

som er fremstillet med ovennævnte teknikker er undtaget fra den gældende GMO-lovgivning i EU.

På grundlag af en række præmisser finder Domstolen (se den fulde tekst i bilag 3):

- 1) "... at organismer fremstillet ved hjælp af mutagenese-teknikker/-metoder udgør genetisk modificerede organismer som omhandlet i denne bestemmelse.
... at kun organismer, der er fremstillet ved hjælp af mutagenese-teknikker/-metoder, som traditionelt er blevet brugt i en række anvendelser, og som gennem lang tid har vist sig sikre, er udelukket fra det nævnte direktivs anvendelsesområde.
- 2) ... at genetisk modificerede sorter, der er fremstillet ved hjælp af mutagenese-teknikker/-metoder, som traditionelt er blevet brugt i en række anvendelser, og som gennem lang tid har vist sig sikre, er undtaget fra de forpligtelser, som denne bestemmelse fastsætter.
- 3) ... at den ikke har til virkning at fratage medlemsstaterne muligheden for under overholdelse af EU-retten, herunder navnlig reglerne vedrørende den frie bevægelighed for varer, der er fastsat i artikel 34-36 TEUF², at underlægge sådanne organismer de forpligtelser, der er fastsat ved det nævnte direktiv, eller andre forpligtelser.

Kommissionen har tidligere tilkendegivet, at ville forholde sig til retstilstanden for de nye planteforædlingsteknikker i forlængelse af dommen.

² Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde